

El Capità i el gos orgullós

Xavier Bertran

Propostes didàctiques

Elaborades per
Begonya Soler

Col·lecció L'Elefant, número 9

EL CAPITÀ I EL GOS ORGULLÓS

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Xavier Bertran*

Dibuixos: *Gerard Miquel*

Edicions Bromera/Alzira, 2005

Col·lecció: «L'Elefant», núm. 9

Format: 13 × 20,5 cm, 80 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 10 anys. Els lectors d'aquesta edat se sentiran atrets per una història que captiva per la senzillesa de la narració i per uns personatges entranyables que, de vegades, recorden els de les històries de dibuixos animats. A més, la personificació dels gossos per a presentar un problema ben actual no és cap impediment perquè els xiquets i xiquetes se senten identificats amb algun dels personatges.

RESUM ARGUMENTAL

Un dia va arribar un gos coix a la quintana, un solar abandonat de la gran ciutat ple d'andròmines. El Capità, un bulldog habitant habitual d'aquest indret, es va sorprendre que no li diguera res. I això va ser una evidència de com seria el seu comportament els dies successius: el nouvingut ignorava per complet l'inquilí més antic. El problema arribava a l'hora d'aconseguir alguna cosa de menjar. El Capità coneixia totes les possibilitats que oferia el carrer; en canvi, el gos coix ho tenia més magre. Per això, el bulldog en sentia llàstima, perquè veia que una pota menys era un gran impediment per a moure's pel món dels gossos de carrer, tan diferent dels gossos criats en cases d'humans.

A pesar de la dificultat del coix per a obtenir menjar, el seu orgull li impedia acceptar els oferiments del Capità. Per això, Trica, amiga del bulldog, li aconsellà que l'ajudara però dissimulant la seua actuació. El Capità aconseguia menjar per al coix i el deixava abandonat a la quintana. D'aquesta manera, el gos orgullós no havia d'agrair-li res.

Tanmateix, les coses van canviar el dia que el Mortal, un mestís de rottweiler de molt mal caràcter, va arribar a la quintana i va ocupar el lloc habitual del Capità. Aquest va intentar defensar el seu espai –i ho hauria fet amb èxit, perquè el Mortal ja no era tan terrible com abans–, però va rrelliscar i el rottweiler va aprofitar el mal pas per a atacar-lo. La reacció del gos coix va ser immediata: agredí el Mortal sense pensar-s'ho.

Aquest fet va ser decisiu en la relació entre els dos gossos: començava un nou període en què l'amistat prevalia per sobre de l'orgull. El coix i el bulldog recorrien la ciutat junts per a buscar menjar i compartien les troballes. Però hi havia un secret en aquesta amistat: Cincpotes –així anomenava el Capità al gos coix– desapareixia una vesprada a la setmana. El Capità el va seguir en una d'aquestes eixides i va descobrir que observava una gosseta afgana preciosa. El bulldog s'adonà que l'amor que sentia per ella i la impossibilitat d'aconseguir-la entristien moltíssim el seu amic. Per això decidí fer-li veure que, encara que haguera tingut quatre potes no podria aconseguir aquella gosseta. Havia de ser més realista i veure les possibilitats que tenia en el seu entorn més immediat. Cincpotes deixà de visitar la gosseta afgana i començà a rondar una gosseta de l'estació de trens. Se'l veia més feliç.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

En una societat en què la imatge física és un dels aspectes més valorats de les persones, tenir una discapacitat és un problema

greu per a qui el pateix. I a això hem d'afegir que, sovint, a les persones que se senten distintes els costa relacionar-se amb els altres i deixar de pensar en la seua diferència. Cincpotes, un dels gossos protagonistes d'aquesta història, ho té tot: és diferent perquè li falta una pota i el seu orgull li impedeix relacionar-se. Tanmateix, quan un troba l'acceptació i la disposició dels altres per a acceptar-lo tal com és, les coses canvien i s'esdevé una predisposició a l'amistat.

Aquest és el tema central d'*El Capità i el gos orgullós*: l'amistat com a motor per a superar els problemes d'acceptació. I, si bé en la història es presenta per mitjà de les relacions entre els gossos que habiten un solar, és fàcilment traslladable a qualsevol classe en què hi haja alumnes que senten que els companys no els accepten perquè són diferents, encara que no siga així.

A més, la lectura d'aquest llibre ens pot conduir a parlar a l'aula d'altres temes, com ara:

- L'amor a la natura i als animals, tant si són de raça com si no ho són.
- La cooperació i la col·laboració perquè siga més fàcil aconseguir un objectiu.
- La valoració positiva dels consells dels amics, que sempre poden aportar un punt de vista diferent.
- L'acceptació de l'ajuda dels altres.
- La valoració de les persones per la seua vàlua interior i no pel seu aspecte físic.
- El rebuig de la burla pels defectes físics dels altres.
- L'acceptació de les pròpies limitacions, a fi de viure més d'acord amb les possibilitats de cadascú i sense que això implique no tenir aspiracions.
- La valoració de les possibilitats que ens ofereix la vida, enfront d'altres persones més necessitades.
- L'enginy i la imaginació com a mitjans per a sobreviure.

L'AUTOR

Xavier Bertran va nèixer a Barcelona el 1945 i des del 1976 resideix a Montornés del Vallés. Fins als 40 anys va treballar de torner metal·lúrgic i de restaurador d'antiguitats. Després va estudiar periodisme i, a més de col·laborar en l'*Avui* i en el *Diari de Barcelona* ha estat professor en la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Com a narrador, ha guanyat diversos premis i ha escrit obres de literatura infantil i juvenil, entre les quals cal destacar *Elieta*, *El veí prohibit*, *L'últim dinosaure* o *La gata va gatinar*. En Edicions Bromera ha publicat *La casa dels peluixos* i *El Capità i el gos orgullós*, que resultà finalista del Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre 2004.

L'IL·LUSTRADOR

Gerard Miquel va nèixer a Alaquàs (l'Horta) l'any 1968. Estudià a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics. Ha treballat com a il·lustrador per a agències de publicitat i per a diverses editorials. S'han de destacar les seues il·lustracions de llibres infantils, sempre atractives per als xiquets i les xiquetes, sobretot pels dibuixos ben definits i per la claredat i força del traç. És autor, entre altres, de les il·lustracions dels llibres *Poti-Poti*, *Hola, Flac!* i *Domila, príncep del so*. En Edicions Bromera ha il·lustrat els llibres *Misteri a la llacuna*, *Quines bèsties!*, *8.388.607 caramels per a un aniversari* i l'obra de teatre infantil *Pinotxo*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Una de les preguntes que solen fer els xiquets pocs avesats a llegir, tant als pares com als mestres, és «Per què he de llegir?». En les

nostres mans està, per tant, oferir-los la possibilitat de descobrir tots els avantatges que trobaran en el fet lector. I, sobretot, hem de destacar el gaudi, i així la nostra resposta es podrà resumir en l'afirmació «Per plaer». És evident que, tot i que aquest n'és l'objectiu principal, la lectura proporciona molts altres avantatges: coneixement del món, possibilitat de viure les històries d'altres personatges en indrets pròxims o llunyans, universalització, cultura i un enfilall d'etcèteres que de segur us vénen al cap.

Si els nostres alumnes no ens han preguntat mai «Per què he de veure pel·lícules?» o «Per què he d'escoltar música?» o «Per què he de jugar als videojocs?» o simplement «Per què he d'anar amb bicicleta?», és perquè tenen assumit el paper d'entreteniment que els ofereixen aquestes opcions de temps lliure.

Amb la preparació d'un bon pla lector, que respecte els interessos dels nostres alumnes i que siga alhora motivador i engrescador, podrem anar aconseguint algun fruit positiu en la nostra finalitat de crear lectors i, més encara, de fidelitzar-los.

El Capità i el gos orgullós ofereix moltes possibilitats de treball de temes transversals a l'aula. Ara bé, hem de tenir present que si l'objectiu és que els alumnes lligen, no hem d'obsessionar-nos a traure un rendiment a la lectura a banda del fet de llegir. Per això, aquestes propostes didàctiques s'han concebut a partir de la idea inicial que la lectura és una finalitat en si mateixa i que, de vegades, els treballs posteriors i les activitats amb caràcter avaluador provoquen un efecte contrari al que busquem. Així, la nostra intenció ha estat oferir un ventall d'activitats per a treballar alguns aspectes de la narració (lúdics, sobre la llengua, sobre els personatges, etc.). Tanmateix deixem en mans de cada docent la tria d'aquelles que s'adeqüen millor a cada alumne –si se'n fa un treball individualitzat– o al grup, d'acord amb el moment del curs en què s'inserisca la lectura del llibre.

Hem de tenir en compte que, com en tot, començar amb bon peu és ja garantia d'èxit. Per això, l'animació lectora prèvia a la

lectura del llibre ens pot servir per a guanyar molt de terreny a l'hora de despertar consciències favorables a la lectura. En el cas concret que ens ocupa, podem introduir el llibre a partir d'una sèrie d'activitats de preparació. En una primera sessió, fem una llista de les races de gossos que els xiquets coneguen i una altra amb noms de gossos famosos, ja siguin personatges literaris o del món audiovisual. De segur que sorgeixen noms com Beethoven, Rex, Milú, Pluto, Scooby Doo o Goofy, entre altres. Els podeu remetre a la pàgina web <http://www.todoperros.com/famosos_todos.php> perquè en coneguen d'altres èpoques diferents a la seua i que així en facen una tria dels que més els agraden.

En una segona sessió, els proposarem que contenen una història en què els protagonistes siguin animals i que expliquen l'aplicació que pot tenir en el món dels humans el que els passa a les bèsties.

De seguida, hem de recórrer al llibre físic. Primer podem oferir-los una còpia de la coberta perquè en facen una previsió del contingut de la narració. Si lliguem bé les tres sessions, obtindrem una predisposició dels alumnes a conèixer la història d'altres personatges animals que poden ser tan entranyables com els que ja coneixen.

La lectura del llibre es pot fer tant de manera individual com col·lectiva o, fins i tot, atesa la llargària dels capítols, podem alternar-ne la lectura a l'aula i a casa. A fi d'incentivar els alumnes als quals els costa més llegir a portar el ritme de la resta dels companys, podem proposar un concurs de frases que resumisquen, amb la menor quantitat possible de paraules, el contingut del capítol llegit, tot aportant com més informació millor. El guanyador serà aquell que aconseguisca més frases premiades i la recompensa pot ser la presentació del llibre de lectura següent o qualsevol altra relacionada amb la lectura, no amb premis materials per a no promoure la competitivitat excessiva.

Com a treball posterior, a banda de les activitats complementàries habituals de caràcter lúdic o de reflexió sobre la lectura,

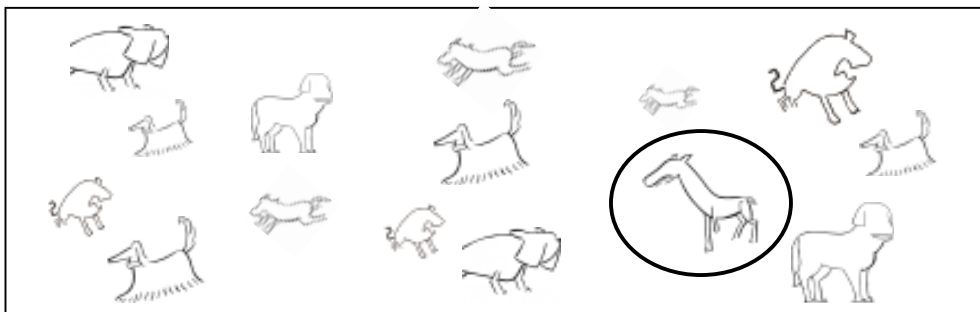
proposen tres tallers de creació: un de dramàtic (Activitat 15) i dos d'escriptura (Activitats 16 i 18). En l'Activitat 16, de caràcter individual, l'alumne ha de descriure la seua mascota o la que li agradaria tenir i justificar el nom que li ha posat o que li posaria. En la 18, que requeriria una interacció d'un grup gran d'alumnes, si no de la classe sencera, es tracta de fer una reinterpretació de la història amb una altra espècie d'animals com a protagonistes, que, evidentment, generaran conflictes diferents.

*SOLUCIONS D'ALGUNES DE LES ACTIVITATS
COMPLEMENTÀRIES PLANTEJADES*

Solució de l'Activitat núm. 10

Solució de l'Activitat núm. 13

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

---

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA: .....

AUTOR: .....

DIBUIXOS: .....

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: ..... NÚM.: .....

1. Escriu breument quin és el tema del llibre. És a dir, de què tracta. ....

.....

.....

.....

2. Amb quin dels personatges t'has sentit més identificat? Per què?

.....

.....

.....

3. Escriu un altre títol per a la història.

.....

4. Tria una de les tres opcions i completa-la.

He gaudit amb la lectura d'*El Capità i el gos orgullós*, i el recomanaria als meus companys perquè .....

.....

El Capità i el gos orgullós és un llibre que no m'ha agradat, però considere que s'ha de llegir perquè .....

.....

Per res del món recomanaria *El Capità i el gos orgullós* als meus companys perquè .....

.....

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. En les narracions, hi ha personatges principals, que són els protagonistes, i personatges secundaris que són els que ajuden els protagonistes o que els posen impediments per a aconseguir el seu objectiu. Escriu el nom dels personatges d'*El Capità i el gos orgullós* en el seu lloc de la graella.

protagonistes	personatges secundaris
.....	.....
.....	.....
.....	.....

2. La història del llibre la conta el Capità. Escriu aquest fragment com si el contara Cincpotes.

L'endemà, el coix va matinar més que jo, encara no havia sortit el sol que va marxar a buscar teca. Va passar pel meu costat ensenyant-me les dents, com si m'advertira que no se m'acudís trepitjar el seu racó perquè tornaria aviat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Explica quin és l'origen del nom dels dos protagonistes.

Capità: .....

Cincpotes: .....

4. Explica qui són aquests altres gossos que apareixen en el llibre.

Trica: .....

Mortal: .....

Els Germans de la Neu: .....

La gosseta afgana: .....

La gosseta d'aigües: .....

5. Explica la situació que més t'ha agradat de totes les que viuen els gossos.

.....

.....

.....

.....

.....

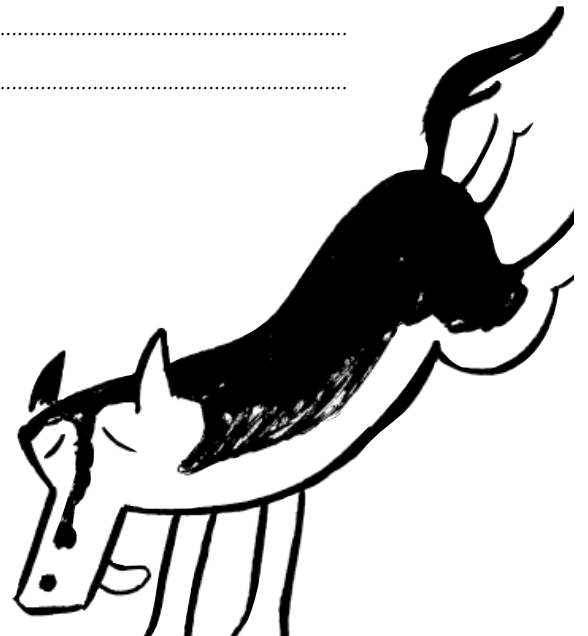
.....

.....

.....

.....

.....

6. El Capità fa referència a un dilema que tenen els gossos: viure amb humans o ser gossos de carrer. Escriu els avantatges i els inconvenients de les dues opcions.

	avantatges	inconvenients
Viure amb humans	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
Viure al carrer	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

7. Quines són les opcions que se'ls presenten als gossos d'aquesta història per aconseguir menjar? Escriu les que més t'hagen cridat l'atenció.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

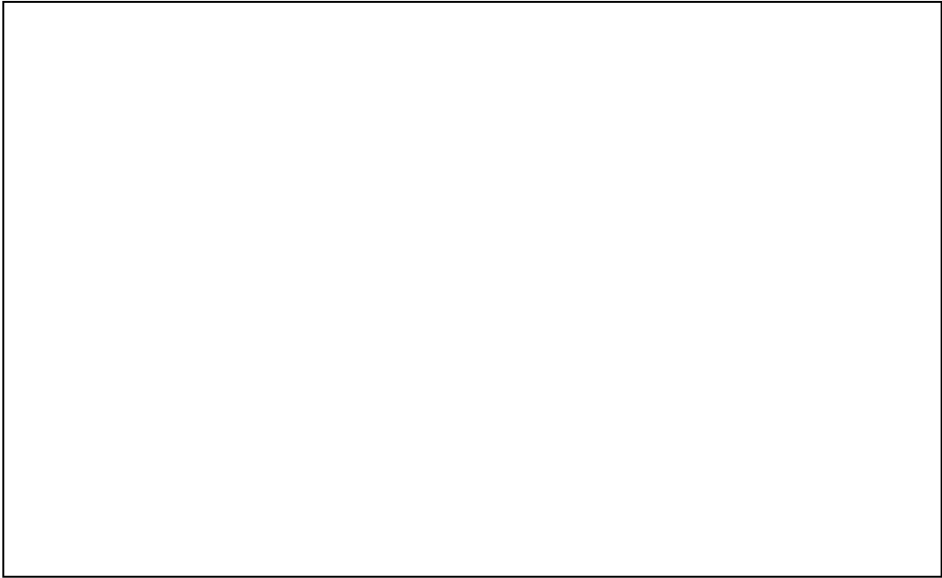
.....

.....

8. Com és el caràcter de Cincpotes? Subratlla els adjectius que el defineixen.

amable, esquerp, alegre, solitari, orgullós,
simpàtic, presumit, tossut, afectuós, valent

9. Tria un dels gossos que apareixen en la narració i fes-ne un dibuix.

10. Completa l'encreuat i obtindràs el nom de cinc races de gossos que apareixen en el llibre.

1

				W		I			R
--	--	--	--	---	--	---	--	--	---

2

S

3

A

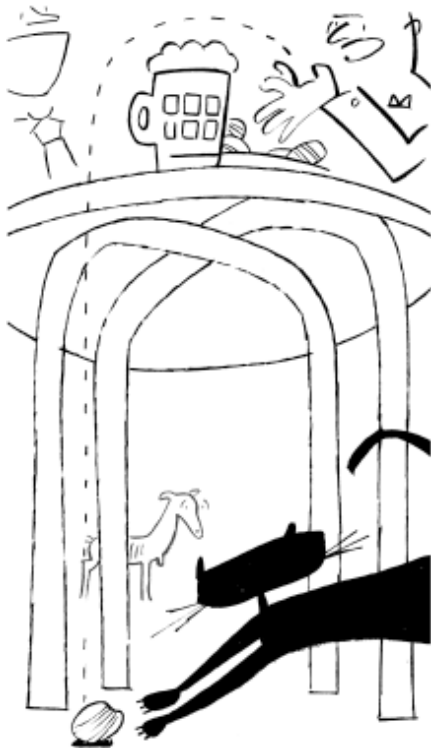
4

U

5

			T			A		E				
		I										

11. Què passa en aquesta escena? Conta-ho amb les teues paraules.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Qui ho ha dit? Relaciona cada bafarada amb el personatge que ha dit la frase.

Mira les potes
guerxes! Les trobes
boniques?

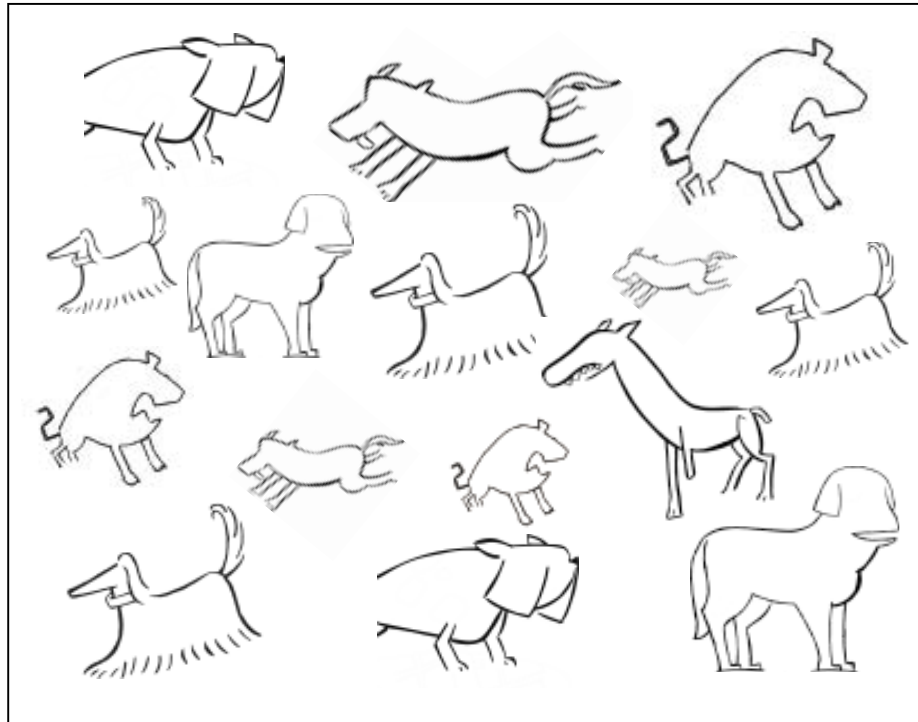
No necessito
almoina de ningú!

Jo diria que
es mor de ganes de
ser amic teu.

13. On és Cincpotes? Localitza'l entre tots aquests gossos i pinta'l.

14. Relaciona aquestes paraules de la lectura amb el sinònim corresponent.

escombra •	• corder
llaminadures •	• creïlles
xai •	• vesprada
empassar •	• granera
patates •	• llepolies
sorra •	• engolir
tarda •	• arena

15. Entre tots, trieu el capítol que més us haja agradat i proposeu al vostre professor fer-ne una representació a l'aula. Si us animeu a anar una mica més enllà, prepareu la representació de la història completa, tot tenint en compte que haureu d'adaptar la narració.

16. Torna a llegir la descripció de Mortal de la pàgina 45 i escriu-ne una de semblant sobre la teua mascota o sobre la que t'agradaria tenir. No t'oblides de dir quin n'és el nom i per què li'l posares.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

17. Un dels recursos que utilitzen els autors a l'hora de fer-nos les històries més pròximes són les frases fetes. Explica, amb l'ajuda del diccionari, què signifiquen aquestes que apareixen en *El Capità i el gos orgullós*.

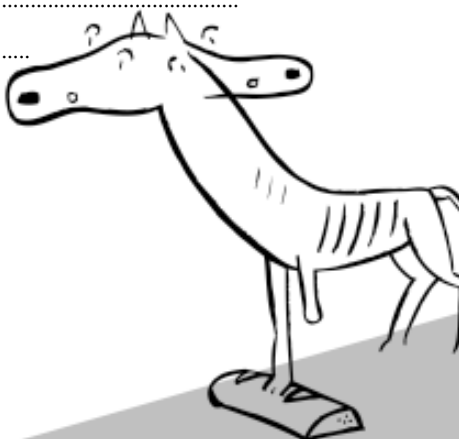
Fer el mandra: .....

Deixar amb un pam de morros: .....

Tenir poc a pelar: .....

Matar el cuquet: .....

Deixar a algú de pedra: .....

18. Com seria la història amb uns altres animals com a protagonistes? En grup, proposeu al vostre professor triar uns altres animals –tots de la mateixa espècie o d'espècies diferents– i escriure, en un full a banda, una història com la que acabeu de llegir. Podeu anotar-ne ací les primeres idees.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Propostes didàctiques referides al llibre
El Capità i el gos orgullós (ISBN: 84-7660-706-7)
© Edicions Bromera, SL
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com
© Begonya Soler, 2005
Dibuixos de Gerard Miquel, 2005